

den, den er foreslaaet, optages i Loven, vil Communalbestyrelsen dog ikke møde Banskelligheder fra Marinens Side, naar disse Anlæg skulle foretages; men det forekommer mig dog, at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at optage en saadan Bestemmelse som den nu foreslaaede. Jeg skal navnlig tillade mig at bemærke, at det forekommer mig, at det dog ikke, om jeg saa maa sige, seer godt ud, naar man udgiver en Lov, hvorved man paalægger alle Statsborgere uden Undtagelse, at de skulle finde sig i saadan Afstaaelse af deres Eiendom, som Almeenvæltet fordrer, at Staten da for sine Eiendomme, selv hvor ingen bydende Nødvendighed er tilstede, vil undtage sig selv. Man tør vistnok gaae ud fra, at der ikke fra Communens Side vil blive gjort større Fordringer, end billigt Hensyn til denne almeennyttige Foranstaltning kræver, ligesom man vel ogsaa paa den anden Side kan vente, at det vedkommende Ministerium vil komme Communen imøde med al Beredvillighed. Jeg troer imidlertid, at det Tillæg, som nu er bragt i Forslag, er mindre nødvendigt paa Grund af den Bestemmelse, som er optagen i Lovforslagets § 15, der gaaer ud paa, at Regjeringen skal være bemyndiget til, hvad Cloakvæsenet angaaer, at bringe de samme Regler i Anvendelse, som i Lovens øvrige Paragrapher ere indeholdte. Deraf forekommer det mig altsaa at være ganske klart, at, dersom Regjeringen og navnlig her Indenrigsministeren, naar Planen til Cloakvæsenet sendes til hans Approbation, maatte finde, at der var et saadant Forslag deri, som vilde være skadeligt, f. Ex. i nærværende Tilfælde for de kongelige Skibsværster, saa maatte han efter de Regler, som indeholdes i Lovforslaget og navnlig i dets § 14 om Fæstningsværkerne og de kongelige Slotte, være aldeles berettiget til at vedtage en lignende Bestemmelse med Hensyn til de kongelige Skibsværster, dersom Saadant maatte findes fornødent. Jeg skjønner derfor ikke rettere, end at der aldeles ikke kan være nogen Trang til at optage dette Tillæg, som nu er foreslaaet. Det forholder sig ganske rigtigt, som den høitærede Marineminister bemærkede, — jeg har den om Sagen førte Correspondance her liggende for mig — at Fæst-

ningscommissionen, som han nævnte, har i sin Erklæring over Sagen yttret sig derhen, at der ikke vilde være Noget til Hinder fra Marinens Side for, at de Render og Ledninger, som maatte behøves, nedlægges eventuelt under Gammelholm og ligeledes under Doffen efter nærmere bestemte Forskrifter. Commissionen har altsaa ikke fundet Noget til Hinder derfor fra Marinens Side. Saavidt Planen nu senere er bleven mig bekendt, var den, da man gjorde denne Forespørgsel til Marineministeriet, bygget paa forskellige Eventualiteter, saaledes som den høitærede Marineminister har bemærket, saasom, at Anlægget muligens vilde komme til at gaae over Nyhavns Hoved, Arsenalsøen, og at man vilde behøve et større Terrain til Anlægget af en Dampmaskine paa et eller andet Sted; men, saaledes som den nu foreligger, vil Intet af dette finde Sted. Der vil kun blive Tale om disse underjordiske Ledninger under Gammelholm eller Doffens Grund. Jeg troer derfor ikke, at der bliver Anledning til at anvende en saadan Bestemmelse, hvad der ogsaa nærmere vil fremgaae af selve Planen, som vil blive forelagt Indenrigsministeriet, og jeg skulde derfor formene, at det ikke vil være nødvendigt, at optage en saadan Bestemmelse i Loven som den, der er bragt i Forslag.

Marineministeren: Jeg kan dog ikke nægte, at, ihvorvel jeg ikke har den ringeste Anledning til at troe, at der fra Communens Side vil blive gjort nogen Fordring i saa Henseende, som ikke er høist nødvendig, kan jeg dog ikke Andet end finde, at det vilde være rigtigt, at Marinen var garanteret mod Expropriation ligesaa fuldt, som der haves Garantie mod Expropriation med Hensyn til Fæstningsværkerne og de kongelige Haver. For saavidt den ærede Rigsdagsmand bemærkede, at den sidst tilføjede § 15 skulde gøre Endringsforslaget aldeles unødvendig, skal jeg dog ikke undlade at anføre, at denne Paragraph — saavidt jeg forstaaer at fortolke Love, i hvilken Henseende jeg naturligviis underordner mig kyndige Mænds Dom — kun gjælder Cloakvæsenet, og at altsaa dog i en kommende Tid Expropriation kunde finde Sted med Hensyn til Vand- og Gasanlæg. Rigtignok er der,